

Emil Frelih

## Gavellove režije v češkoslovaških gledališčih

Izredna življenjska sila je vodila jugoslovanskega režiserja dr. Branka Gavello na občasna gostovanja tudi v druga evropska središča, tako v Sofijo, Milano in Prago. Prav presenetljiva pa je bila njegova delavnost v čeških in slovaških gledališčih, kjer je zrežiral kar triinšedemdeset del v enajstih sezonah.

V naših gledaliških krogih je Gavello bolj poznan kot dramski režiser, na Češkem pa je bilo med njegovimi režijami samo sedem dramskih in še tu je šlo — če izvzamemo Balzacovega Mercadeta, zgolj za dela jugoslovanskih avtorjev. Bil je torej dober posrednik jugoslovanskih dramskih avtorjev, ki bi brez njega verjetno ne bili uprizorjeni, vsaj v tolikšnem številu ne. Menda bo prav, da jih kar zdaj naštejemo po časovnem vrstnem zaporedju, ker bo seznam opernih režij obsežnejši. Vsa dramska dela so bila uprizorjena v Brnu.

Takoj v prvi sezoni režijskega delovanja v Češkoslovaški leta 1931, je po prvih treh opernih režijah uprizoril 4. decembra istega leta Krležovo igro *Gospoda Glembajevi*. Dva meseca pozneje, spet po dveh vmesnih opernih režijah, je 17. februarja 1932 uprizoril dramo Milana Begovića *Brez tretjega*. Po Balzacovem *Mercadetu*, ki so ga uprizorili 23. avgusta 1932, je 1. decembra 1933 zrežiral Vojnovičevo dramo *Smrt majke Jugovićeve*. 30. junija 1934 je zrežiral Cankarjevo *Pohujšanje v dolini šentflorjanski*, 6. oktobra istega leta pa Krležovo *V agoniji*. Po triletnem presledku je 11. oktobra 1937 uprizoril Muratbegovićevo igro *Na božji poti*, ki je bila njegova šesta dramska režija jugoslovanskih avtorjev in hkrati zadnja od sedmih režij dramskih del v češkoslovaškem gledališču. *Na božji poti* pa je bila hkrati tudi zadnja premiera jugoslovanskega dela na brnskem odru pred okupacijo Češkoslovaške.

Razen Muratbegovićeve igre *Na božji poti*, ki ji je sceno zasnoval hrvaški scenograf Ljubo Babić, je vsa druga dramska dela scenografiral odlični Gavellov sodelavec, priznani češki scenograf Václav Skrušny, ki je bil dobro seznanjen z značajem in duhom jugoslovanskih dramskih del, saj je več let deloval tudi v Narodnem gledališču v Ljubljani.

Čeprav so bile te režije v Češkoslovaški umetniško visoko ocenjene, je bilo njegovo tamkajšnje režijsko delovanje posvečeno predvsem operni umetnosti.

Po daljšem raziskovanju po čeških, moravskih in slovaških muzejih ter gledaliških arhivih in po poizvedovanjih pri gledaliških delavcih, ki so bili z

Gavellovim umetniškim delovanjem kakorkoli osebno povezani bodisi kot sodelavci ali prijatelji, in na temelju mojih osebnih stikov z dr. Gavello v letih 1946—47 v Češkoslovaški, se mi je posrečilo zbrati verodostojne podatke o celotnem Gavellovem delu na češkoslovaških odrih in to od njegovega predvojnega začetka leta 1931 v Brnu pa do njegove zadnje predvojne režije leta 1940 v Pragi, in o ponovnem povojnem delovanju, ki se je pričelo v jeseni leta 1945 v Bratislavi in se končalo z njegovo zadnjo režijo v Češkoslovaški spomladi 1947 v Ostravi.

Gavella je v tem času zrežiral šestinšestdeset glasbeno dramatskih del.

Njegova prva režija na češkem odru je bila Mozartova opera *Beg iz Seraja* in sicer 17. septembra 1931 v Brnu, kjer je deloval kot stalni operni režiser do konca sezone 1938—39. Že v prvi sezoni 1931—32 je zrežiral vsak mesec po eno opero. Po Mozartovi *Beg iz Seraja*, ki jo je glasbeno pripravil dirigent Antonín Balatka, scenografsko pa Václav Skrušny — oba sta več let delovala v ljubljanski Operi — je sledila 31. oktobra Musorgskega opera *Boris Godunov*, prvič v sodelovanju z dirigentom Zdeněkom Chalabalo in v sceni Skrušnyja, 29. novembra Verdijev *Othello*, ki ga je dirigiral Nikolai Malkov, sceno pa pripravil O. Zitek, 5. decembra Čajkovskega *Pikova dama* pod Malkovim dirigentskim vodstvom in v Skrušnyjevi sceni, 27. januarja 1932 krstna izvedba Ervina Schulhofa *Ogenj* v sodelovanju z dirigentom Chalabalom in v sceni Zdeněka Pešaneka, 3. marca Wagnerjev *Parsifal*, prvič v sodelovanju z dirigentom Milanom Sachsom, ki je kasneje več let vse do svoje smrti deloval kot dirigent in direktor zagrebške Opere, in v sceni Vl. Hoffmanna, 27. aprila Verdijev *Falstaff* z dirigentom Chalabalo in v sceni, ki jo je prvič ustvaril sam Gavella, in 4. junija kot zadnja režija v njegovi prvi sezoni na brnskem odru balet Stravinskega *Petruška* v koreografiji Maše Cvejićeve, nekdanje soproge beograjskega opernega pevca Nikole Cvejića, ki je, kot je znano, več sezon deloval v Brnu.

V eni sami sezoni je torej zrežiral kar osem glasbenih del, povrh pa še Gospodo Glembajeve in Brez tretjega.

Presenetljiva, skoraj neverjetna pa je bila Gavellova delovna zmogljivost, če dodamo, da je v tej sezoni takoj po Wagnerjevem *Parsifalu* zrežiral v Ljubljani še troje dramskih del in sicer Shakespearovo komedijo *Kar hočete* 27. marca, *Krležovo Ledo* 27. aprila in Pagnolovega *Marija*, katerega premiera je bila 27. maja, torej isti večer kot premiera Verdijevega *Falstaffa* v Brnu. Takrat sem nastopal v ljubljanski Drami in se še dobro spominjam, da je Gavella takoj po generalki v Ljubljani odpotoval v Brno na generalko in premiero *Falstaffa*. Kako je to zmogel, je zares uganka.

Za njegov odnos do gledališkega dela je pomemben podatek, da se je lotil celo režije baleta. Prav tako je zanimivo, da se je Gavella poskusil tudi s scenografijo za opero *Falstaff*. Oba primera — režija baletnega dela in scenografija opere — v dovoljni meri potrjujeta, da je bil režiser Gavella gledališki ustvarjalec z najširšim umetniškim obzorjem.

Druga sezona 1932—33 je bila še bolj plodovita: zrežiral je nič manj kot deset opernih del — poleg že omenjenega Balzacovega *Mercadeta*. 22. septembra 1932 je predstavil prvo izvedbo Konjovićeve *Koštane* na češkem odru pod glasbenim vodstvom dirigenta Chalabale, s katerim je sodeloval tudi pozneje v Pragi in Ostravi. Koreografijo srbskih ciganskih plesov je opravila Cvejićeva, medtem ko je sceno pripravil beograjski scenograf Staša Beložanski, ki je pri-



Rimski-Korsakov: »Neznano mesto Kitež« v Narodnem divadlu v Pragi aprila 1938.  
Režiser dr. Branko Gavella, scenograf Nikolai Benois

speval tudi kostumne skice, ki jih hranijo v gledališkem oddelku moravskega muzeja v Brnu. Tudi izvedbo češke opere Rudolfa Karla *Botra smrt* v Brnu, 3. februarja 1933, je zrežiral v sodelovanju z dirigentom Balatko in scenografom Skrušnyjem.

V sodelovanju z dirigentom Milanom Sachsom je v tej sezoni zrežiral še Smetanovo *Libušo* v scenografiji češkega scenografa Vlaste Hoffmana — premiera je bila 28. oktobra — Wagnerjevega *Lohengrina* — 3. marca 1933 — v sceni nemškega scenografa L. Sieverta, 12. aprila obnovil Parsifala iz prejšnje sezone in 21. junija Mozartovo *Čarobno piščal* v scenografiji Pirchana. S Chalabalo in v Skrušnyjevi scenografiji je 19. novembra predstavil Weinbergerjevo opero *Ljudje s Pokerfleta*, s Chalabalo in v Fromanovi scenografiji 5. maja 1933 Musorgskega *Hovanščino*, z dirigentom Balatko, 27. maja Verdijevega *Rigoletta* in kot zadnje v sezoni 1932—33, 28. junija, Borodinovega *Kneza Igorja* z dirigentom Chalabalo in v sceni P. Fromana, ki ga je nato pod istim dirigentskim vodstvom, a v sceni praškega scenografa Nikolaja Benoisa režiral še v Narodnem divadlu v Pragi in se z njim 19. decembra 1936 prvič predstavil tudi praškemu občinstvu.

V tretji sezoni 1933—34 je razen ponovitev *Libuše* 2. marca 1934 in Parsifala 28. marca zrežiral v sodelovanju z dirigentom Sachsom in scenografom Skruš-

nyjem 18. novembra 1933 Smetanovo *Hudičevo steno*, 21. marca 1934 Wagnerjevega *Tannhäuserja*, prav tako v Skrušnyjevi scenografiji, in 26. maja krstno izvedbo češke Ostrčilove opere *Honzovo kraljestvo* v sceni Mazika. Z dirigentom Chalabalo in v scenografiji J. Weniga je 12. aprila uprizoril še Dvořakovega *Jakobina*, 29. junija pa Wolf-Ferrarijeve *Štiri grobijane* v Mazikovi sceni. Dodatno je v tej sezoni zrežiral že prej imenovani jugoslovanski dramski deli Vojnovičevo *Smrt majke Jugovića* in Cankarjevo *Pohujšanje v dolini šentflorjanski*, torej skupaj devet del.

Četrta sezona v Brnu — 1934—35, — je že 8. septembra 1934 doživela premiero Smetanove opere *Tajnosti*, ki jo je zrežiral v Hoffmannovi sceni in pod Sachsovim glasbenim vodstvom. Nato sta pod taktirko Chalabale sledili dve premieri: 8. novembra Rimski-Korsakova *Neznano mesto Kitež* v scenografiji J. Bilibina, 12. decembra pa Fibichova *Šarka* v Hoffmannovi scenografiji. Pod Sachsovim vodstvom sta sledili 16. januarja 1935 Dvořakova *Armida* v Gottliebovi sceni, 14. marca pa Beethovnov *Fidelio* s sodelovanjem scenografa E. Pirchana. Svoje režijsko delo je zaključil 17. maja z uprizoritvijo Massenetovega *Don Kihota* pod dirigentskim vodstvom Balatke in v scenografiji A. Klimeša. V tej sezoni je torej zrežiral šest opernih del in kot sedmo Krleževo dramo *V agoniji*, ki jo je leto prej režiral tudi v Ljubljani.

Število režij v Brnu je v naslednjih sezonah še bolj usihalo. Temu se ni čuditi, ker je v istem času gostoval tudi v jugoslovanskih gledališčih. Samo v ljubljanski Drami je na primer, do 15. decembra 1934, torej v obdobju, ko je bil stalno angažiran v Brnu, zrežiral kar šest dramskih del.

V sezoni 1935—36 je v brnski Operi zrežiral le štiri opere in sicer 7. novembra 1935 Musorgskega *Borisa Godunova* pod dirigentsko palico Chalabale in v Skrušnyjevi scenografiji, natančno čez mesec dni — 7. decembra — Dvořakovega *Dimitrija* pod Sachsovim glasbenim vodstvom in v Skrušnyjevi scenografiji in šele pomladi, 2. aprila 1936 Fibichovo opero *Vihar*, 30. maja pa Smetanovo *Prodano nevesto*, obe pod Chalabalovim glasbenim vodstvom in v scenografiji Hoffmanna in Skrušnyja.

Sezona 1936—37 je bila za Gavellovo evropsko uveljavitev izrednega pomena. Najožji Gavellov umetniški sodelavec v Brnu dirigent Chalabala je v tej sezoni za stalno prešel v opero Narodnega divadla v Pragi. Ker je visoko cenil umetniško delo Branka Gavelle, ga je kmalu povabil na režijska gostovanja. V času svojega nadaljnjega angažmana v Brnu je Gavella vsako leto kot gost zrežiral po eno opero tudi v praški Operi.

Po dveh brnskih uprizoritvah: Mozartovi *Figarovi svatbi* 28. avgusta 1936 pod Sachsovim glasbenim vodstvom in v scenografiji Skrušnyja in Giordanovi operi *André Chenier*, prvič v sodelovanju z dirigentom Arnoldijem in v Skrušnyjevi sceni, je kot prvo opero v praškem Narodnem divadlu zrežiral Borodinovega *Kneza Igorja* pod dirigentskim vodstvom Zdenka Chalabale in v sceni praškega scenografa Nikolaja Benoisa, s katerim je sodeloval že v Brnu, medtem ko je plese koreografirala Jelizaveta Nikolska. Premiera je bila 19. decembra 1936 in je pomenila izredno afirmacijo Gavellovega režijskega mojstrstva.

Takoj po vrnitvi iz Prage je 31. januarja 1937 pripravil premiero Dzeržinskega opere *Tihi Don* pod Arnoldijevo taktirko, v scenografiji Benoisa in v koreografiji Psote. Po tej premieri se je vrnil v Prago in tam zrežiral Verdijevo opero *Moč usode*, ki je doživela premiero 13. aprila 1937 pod dirigentskim vod-



Richard Strauss: »Adriana na Naksosu« v Narodnem divadlu v Pragi aprila 1940.  
Režiser dr. Branko Gavella, scenograf Vladimir Žedrinski

stvom Jožefa Charvata in v scenografiji znamenitega češkega scenografa J. W. Gottlieba.

Naslednje in obenem zadnje delo v sezoni 1936—37 je zrežiral spet v Brnu. Bila je Straussova opera *Kavalir z rožo*, ki je 10. junija doživela premiero pod glasbenim vodstvom dirigenta Sachsa in v sceni nemškega scenografa F. Loydolda.

Po odhodu dirigenta Chalabale v Prago je sodeloval predvsem z dirigentoma Balatko in Sachsom, kasneje tudi z Arnoldijem in Karlom Nedbalom, enkrat samkrat z dirigentom V. Rubinkom.

Kakor v prejšnji sezoni, je tudi v sezoni 1937—38 zrežiral v Brnu le štiri opere in že imenovano Muratbegovićevo dramo *Na božji poti*. Prva je 28. septembra 1937 doživela premiero opera moravskega skladatelja Jaroslava Kričke *Hipolyta*, ki jo je dirigiral Balatka in ji oskrbel sceno Skrušny. 30. decembra je pod Sachsovim glasbenim vodstvom in v scenografiji Jana Květa sledil Mozartov *Don Juan*, 2. marca 1938 pa opera Rimski-Korsakova *Car Ivan Grozni*, ki jo je dirigiral Milan Sachs, scenografiral pa ruski scenograf Vladimir Žedrinski.

Zdaj je sledilo že tretje Gavellovo režijsko gostovanje v Narodnem divadlu v Pragi in sicer z opero Rimski-Korsakova *Neznano mesto Kitež*, ki je doživela premiero 22. aprila istega leta pod vodstvom dirigenta Chalabale in v scenografiji Nikolaja Benoisa, medtem ko se je Žedrinski tokrat prvič pojavil v Narodnem

divadlu — kot kostumograf. Kot zadnjo režijo v Brnu v sezoni 1937—38, je pod Sachsovim glasbenim vodstvom in v sceni Žedrinskega pripravil Bizetovo *Carmen*, ki je doživela premiero 12. junija.

V zadnji sezoni v Brnu 1938—39 je dr. Gavella zrežiral spet večje število opernih del, devet v Brnu in eno v Pragi. 24. avgusta 1938 je bila uprizorjena Ibertova opera *Ivetoški kralj*, ki ji je dirigiral Arnold, sceno pa je izdelal Skrušny. Že 1. septembra ji je sledila v sceni Žedrinskega Puccinijeva *Tosca*, ki je bila zadnje skupno delo dirigenta Sachsa pred njegovim odhodom v Zagreb in režiserja Gavelle. Nato je Gavella 20. oktobra uprizoril prvič na brnskem odru češko opero *Povodni mož* komponista Boleslava Vomačka, ki ji je dirigiral Antonin Balatka, insceniral pa jo je Gottlieb mlajši. Že čez osem dni — 28. oktobra je sledila premiera Kovařovičeve opere *Pasjeglavci* pod Arnoldovim glasbenim vodstvom in v Skrušnyjevi sceni, osem dni po nji — 6. novembra — pa Bibichova *Sarka* pod taktirko Antonina Balatke in v sceni Skrušnega. Čeprav gre za obnovljeni deli, je Gavellovo intenzivno delo vredno vsesplošnega občudovanja.

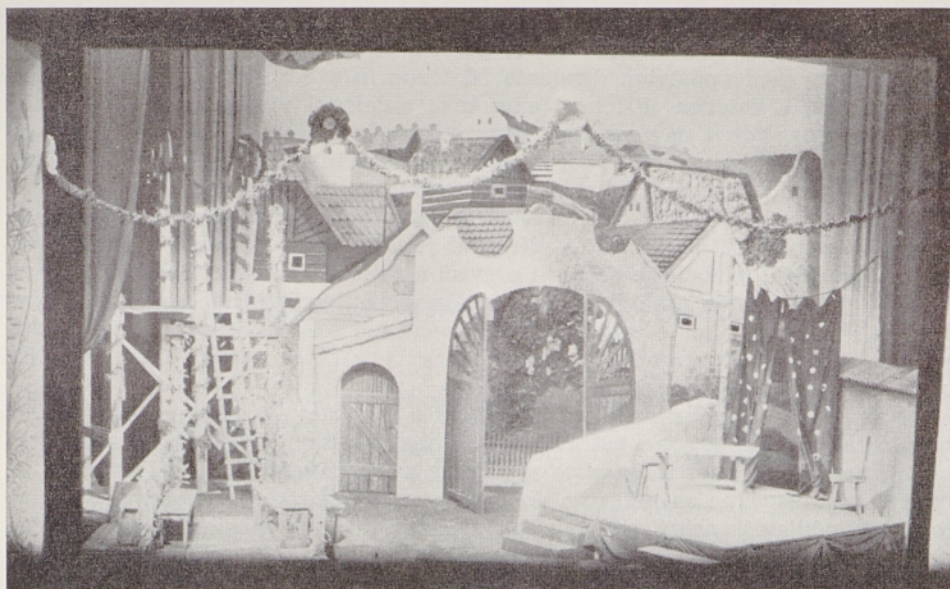
Njegova zadnja režija v letu 1938 — 3. decembra — je bila Smetanova opera *Tajnosti* pod glasbenim vodstvom Karla Nedbala in v sceni Skrušnyja, ki jo je v Brnu režiral že leta 1934, seveda z drugimi sodelavci. 12. januarja 1939 je z dirigentom Rubinkom in v Skrušnyjevi scenografiji pripravil Donizettijevo opero *Don Pasquale*. Po naslednji premieri Rimskega-Korsakova opere *Sneguročka*, ki so jo uprizorili v Brnu 11. marca pod Balatkovim dirigentskim vodstvom in v scenski opremi Žedrinskega, je 29. marca, torej, dobra dva meseca po brnski premieri ponovno zrežiral Donizettijevega *Don Pasquala* kot gost na odru Národnega divadla v Pragi, prav tako v Skrušnyjevi sceni, a pod glasbenim vodstvom praškega dirigenta Jožeka Charvata.

Z režijo Dvořakovega *Jakobinca* pod Nedbalovo taktirko in v scenografiji Jana Weniga se je dr. Gavella zaradi nemške okupacije 2. aprila 1939 za vselej poslovil od brnskega gledališča, ki mu je s svojimi režijami vtisnil pečat visoke umetniške kulture. Po vrnitvi v Jugoslavijo je nato zrežiral doma — največ v Zagrebu — več dramskih in opernih del. Čez leto dni je spet odšel v okupirano Češko, tokrat samo v Prago, kjer je že sredi vojne vihre v Národnem divadlu zrežiral opero Richarda Straussa *Ariadna na Naksosu*. Premiera je bila 12. aprila 1940. Pod taktirko Zdeněka Chalabale in v scenografiji Vladimírja Žedrinskega je bila to poslednja režija v dotakratnem delovanju Branka Gavelle v Češkoslovaški.

Od prve Gavellove režije v Češkoslovaški leta 1931 v Brnu pa do zadnje predvojne režije v Pragi leta 1940 je dr. Gavella zrežiral šestinpetdeset oper, en balet in sedem dram, skupaj torej štiriinšestdeset odrskih del v dveh češkoslovaških gledališčih.

Povojno Gavellovo delovanje v Češkoslovaški traja od jeseni 1945 do pomladi 1947, ko se je za stalno vrnil v domovino in se najprej nastanil v Ljubljani. V tem času je zrežiral pet opernih del v Bratislavi in štiri v Ostravi, vsega skupaj torej devet oper.

Moje prvo povojno srečanje z režiserjem dr. Brankom Gavelom je bilo leta 1946 v Češkoslovaški, ko sem se na študijskem potovanju v Prago ustavil za nekaj dni v Bratislavi. Bil sem na njegovih vajah za Bizetovo *Carmen*. Ne bom opisoval njegovega ognjevitro koncentriranega režijskega snovanja na teh skuš-



Smetanova »Prodana nevesta« v ostravski Operi l. 1946 (režija dr. B. Gavella, sc. Vladimír Kristin)

njah, ker sem o tem že pisal. Razen *Carmen* — premiera je bila 28. junija 1946 — v ponovljeni Gavellovi režiji pod taktirko dirigenta L. Holoubeka in v scenografiji Z. Rossmanna, sem videl še Puccinijevo *Tosca*, njegovo prvo povojno režijo v Bratislavi in v Češkoslovaški. Pod taktirko hrvaškega dirigenta in komponista Krešimira Baranovića, ki je bil v tistem času ravnatelj in stalni dirigent Opere Slovaškega narodnega gledališča v Bratislavi, in v scenografiji L. Vychodila je *Tosca* doživela premiero že 14. novembra 1945.

Presenetil me je zlasti režijski koncept za *Carmen*, predvsem oddvojenost začetnega baleta v zadnjem dejanju. Gavella je plesni prizor pred pričetkom bikoborb rešil tako, da je balet plesal v veliki loži arene kot bi bil to slavnostni akt same prireditve. Po končanem plesu se je oder zavrtel, hkrati pa se je dvignil prospekt arene, kar je učinkovalo precej nenavadno. To omenjam zato, ker sem podobne tendence zasledil še v drugih njegovih režijah tudi pozneje v Ostravi, kar priča o povsem drugačnem Gavellovem režijskem stilu, kot smo ga bili pri njem vajeni pred vojno.

Razen omenjenih uprizoritev je bila 26. januarja 1946 premiera Janáčkove opere *Jenufa* pod Holoubekovo taktirko in v Rossmannovi scenografiji. Prav *Jenufa* je bila eden vrhov v njegovem nenehnem iskanju čistega gledališkega izraza. Režijo *Jenufe* v Bratislavi so v češkoslovaških gledaliških krogih ocenili za dotodaj najboljšo režijo tega dela v Češkoslovaški, kar je bilo za tujega umetnika vsekakor veliko priznanje.

Dva meseca pozneje — 20. marca — je bila pod Baranovičevim glasbenim vodstvom in v Rossmannovi sceni premiera mogočne ruske opere Musorgskega

*Boris Godunov*, ki so v nji prišle do veljave vse razsežne režijske sposobnosti dr. Branka Gavella. 21. decembra istega leta je sledila premiera Čajkovskega *Pikove dame* pod vodstvom dirigenta M. Zune in v scenski opremi Vladimira Žedrinskega, s katerim je tokrat edinokrat sodeloval v Bratislavi. To je bila zadnja njegova režija na slovaškem odru v Bratislavi. Čeprav je Gavella ustvaril v bratislavski Operi le pet režij, so pomenile umetniški dosežek, ki je dvignil slovaško operno dejavnost na zavirljivo visoko umetniško raven.

Po premieri *Godunova* v Bratislavi se je v Ostravi lotil Smetanove *Libuše*. Premiera je bila 11. maja 1946 — dirigiral je Chalabala, scenografiral pa Rossmann. Zdeněk Chalabala je tistikrat prevzel umetniško vodstvo Opere v Ostravi. Želel je dvigniti njen umetniški nivo, pa je povabil režiserja Gavello in posrečilo se jima je v tem največjem češkoslovaškem industrijskem kraju razviti operno umetnost do višine, ki je kmalu uvrstila ostravsko Opero med najboljše operne ansamble v Češkoslovaški.

Tako je dr. Gavella v isti sezoni režiral v Bratislavi in Ostravi. Pod Chalabalovo taktirko in v sceni ostravskega scenografa Kristina je Gavella zrežiral tudi Smetanovo *Prodano nevesto* s povsem novo zamisljo, ki je, kot sem že omenil, zelo značilna za takratno dobo njegovega režijskega snovanja, s katero je želel uveljaviti nekaj sodobnejših prijemov, ki bi zabrisali folkloristične naivnosti opere. Vendar je pri konvencionalni ostravski publiku, vajeni tradicije posebno v čeških delih, naletel na odpor. Premiera *Prodane neveste*, ki je s svojimi novostmi precej razburkala ljudi, je bila 11. oktobra. Takoj zatem se je lotil režije Dvořakove *Rusalka*. Premiera, ki je bila 22. novembra istega leta pod Chalabalovo taktirko in v sceni Žedrinskega, je pomenila izreden umetniški dogodek.

Ob ponovnem srečanju z dr. Gavello v Češkoslovanški konec februarja leta 1947, ko je v Ostravi pripravljaval Gounodovega *Fausta*, sem si ogledal predstavo *Rusalka*. Tudi *Rusalka* se je odvijala na krožnem odru, ki mu je bil v tistem obdobju značilno tehnično pomagalo pri razporejanju prizorov. Z njim je tudi v *Rusalki* pričaral svoje genialne režijske zamisli, ki so se umetniško dovršeno spajale s čudovito Dvořakovo glasbo pod mojstrsko taktirko Zdeněka Chalabale.

V tistih dneh so, kot sem že omenil, tekle vaje za *Fausta*, ki ga je glasbeno pripravljaval dirigent František Jilek, scenografiral pa Kristin. Grandioznemu Gounodovemu delu je Gavellova razkošna umetniška invencija vdihnila izredno lepoto. Premiera je stekla 28. februarja 1947. To je bila Gavellova zadnja režija na češkoslovaškem odru.

Za podatke sem dolžan toplo zahvalo solistu Národného divadla v Pragi Janu Hlavsi in arhivarju Autonu, dramaturgu in dirigentu Václavu Noseku v Brnu, solistu in arhivarju Prochazki in scenografu Josefu Vališu v Ostravi, opernemu pevcu Franju Hvastji v Bratislavi in vsem sodelavcem češkoslovaških gledaliških arhivov in muzejev in ne nazadnje še živečim češkoslovaškim Gavellovim sodelavcem.

### Les mises en scène de Gavella en Tchécoslovaquie

Le metteur en scène dr. Branko Gavella créa beaucoup de mises en scène non seulement dans les théâtres yougoslaves mais aussi en Bulgarie, Italie et particulièrement en Tchécoslovaquie. Au cours de 16 saisons il prépara 73 pièces dont 7 drames. Parmi ces pièces figurent aussi »Le scandale dans la vallée de St. Florjan« de Cankar et 6 oeuvres d'auteurs yougoslaves.